

Asia: VN/4305/2022

Lausuntopyyntö maalittamisen rikosoikeudellista sääntelyä koskevasta arviomuistiosta

Yleistä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

SAK lausuu yleisesti arviomuistiosta, että maalittamisen säätäminen rangaistavaksi on kannatettavaa sekä sen käynnistämisen että siihen osallistumisen osalta.

Maalittamisen määritelmä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Tältä osin kohdassa maalittamisen tunnusmerkistö

Tarve säätää maalittaminen rangaistavaksi ja rangaistavaksi säätämisen edellytykset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Maalittaminen on perusteltua säätää rangaistavaksi nimenomaan rikoslainsäädännössä. Työelämän osalta on ensiarvoisen tärkeää, että maalittaminen rikoksena olisi virallisen syytteen alaista, jotta työntekijöiden työelämässä mahdollisesti kohtaama maalittaminen tulee virallisen, viranomaisten suorittaman selvittämisen, tutkinnan ja syytetoimien kohteeksi. Työpaikoilla saattaa olla tilanteita, jolloin yritys tai muu työyhteisö saattaa kokea maalittamisen esim. yrityksen julkisuuskuvan kannalta haitalliseksi, jolloin kyseisiä ongelmia pyritään salailemaan, vaikka niistä aiheutuisi merkittäviäkin ongelmia maalittamisen kohteeksi joutuneille työntekijöille.

Maalittamisen tunnusmerkistö

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Tunnusmerkistössä on valittu säännöstystavaksi ensin maalittamisen määrittely (1. mom.) ja sen jälkeen ns. poissuljentamääritys, jossa todetaan tilanteet, jotka eivät kuitenkaan ole maalittamista. Poissuljennan osalta on määriteltä, että mikäli toiminta ei ”selvästi ylitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä” ei ko. toimintaa kuitenkaan pidetä maalittamisena. Tämän osalta lausomme, että

erityisesti työsuhteessa työskentelevien osalta esim. työturvallisuusvelvoitteet ja työnantajan työn suunnittelu- ja johtovelvoitteet työn turvallisesti suorittamiseksi velvoittavat ennalta ehkäisemään ja poistamaan kaikkia työhön liittyviä turvallisuus- ja terveysuhkia. Ideaalitalanne on siis, ettei työntekijä joudu lainkaan ko. uhkien kohteeksi. Työntekijät osallistuvat osana työtehtäviä varsinkin asiantuntijatehtävissä ja jopa suorittavankin työn tehtävissä nykyään yhä enemmän sosiaaliseen mediaan sen yleisissä kanavissa. Myös työnantajat kannustavat työntekijöitä osallistumaan esim. somekeskusteluihin osana yrityksen markkinointi- ja tunnettuisuusvaikuttamista.

Tuleva oikeuskäytäntö maalittamisen osalta on toki ratkaisevassa asemassa sen suhteen, missä kohtaa voidaan katsoa selvästi ylitettävän raja, jota ei voida pitää hyväksyttävänä. SAK lausuu, että tässä yhteydessä tulee ottaa huomioon myös tehtävässä toimivan henkilön oma henkilökohtainen perusteltu näkemys ja kokemus hyväksyttävyydestä. Oikeuskäytännön kehittymisen osalta saattaa olla vaarana, että vain kaikista karkeimmat ja loukkaavimmat maalittamiset päätyvät lopulta tutkintaan ja niistäkin murto-osa päättyy tuomioon, jolloin hyväksyttävyyden raja muodostuu liian korkealle. Tämän osalta lainsäädännön toimivuutta tulee seurata ja arvioida heti kun arvioinnin suorittamiseksi on riittävästi olemassa oikeusasteiden ennakkotapauksia. SAK katsoo, että tämän arvioinnin suorittamisen tarpeellisuus olisi hyvä todeta nimenomaisesti. Mikäli arviointi osoittaisi tuomitsemiskynnyksen muodostuneen liian korkeaksi tulisi maalittamisen tunnusmerkistöä muuttaa.

Maalittamisen rangaistusasteikko

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Ehdotettu rangaistusasteikko sakkoa tai vankeutta enintään yksi vuosi tarkoittaa maalittamista koskevan rikoksen vanhentumisajan osalta kahta vuotta. Mikäli rangaistus olisi esimerkiksi 2 vuotta olisi vanhentumisaika ko. rikosten osalta viisi vuotta. Arviomuistiossa on hyvin vertailtu tuomittavia enimmäisvankeusrangaistuksia eri rikoksista s. 90-91, josta käy ilmi, että kahden vuoden maksimirangaistuksia on mahdollista nykyisin tuomita esim. törkeästä liikenneturvallisuuden rikkomisesta tai törkeästä kotirauhan rikkomisesta. Laaja-alainen ja pitkäkestoinen maalittaminen on rinnastettavissa em. rikoslajeihin. Varsinkin tilanteissa, joissa tapaukseen liittyy henkilökohtaista ja esim. perheeseen liittyvää oheismaalitusta.

Jatkovalmistelussa on tarpeen arvioida, ovatko maalittamisrikokset niiden esilletulon, tutkittavuuden ja osapuolten ko. rikoksesta tietämyksen osalta sen tyyppisiä, että niiden selvittäminen ja jatkotoimenpiteet saadaan käytännössä riittävän hyvin selvitettyä kyseisessä kahden vuoden vanhentumisajassa. Tämän osalta on toki tärkeää, että näitä rikoksia tutkimaan on osoitettavissa riittävästi ja päteviä viranomaisia. Myös rikosten selvittämiseksi käytettävillä selvittämis- ja tutkintaoikeuksilla on vaikutusta, miten nopeasti ja helposti rikoksia saadaan ylipäänsä selvitettyä. Maalittaminen saattaa olla myös kansainvälistä rikollisuutta, jonka selvittäminen asettaa lisävaatimuksia selvittämistoimien haastavuudelle.

Maalittamisen yritys

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Kuten ehdotus

Syyteoikeusjärjestelyt

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Kannatamme virallisen syytteen alaisuutta maalittamisrikosten osalta.

Salaiset pakkokeinot ja salaiset tiedonhankintakeinot

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Televalvontakeinojen osalta kannatamme niiden käyttömahdollisuutta maalittamisen selvittämiseksi, jotta ko. rikoksia saadaan selvitettyä tehokkaasti.

Ehdotusten vaikutukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Työelämän osalta lausumme, että mikäli työpaikalla on tapahtunut tai on oletettavaa, että saattaa tapahtua työtehtäviin liittyvää maalittamista yleisissä tietoverkoissa, tulisi työpaikan käsitellä yhteistoiminnassa toimintaperiaatteita ja käytännön menettelytapoja myös maalittamisen ennaltaehkäisemiseksi ja toimintatavoista ko. tilanteissa. Maalittaminen saattaa olla myös erittäin rasittavaa henkisesti sen kohteeksi joutuneille työntekijöille, joten työpaikoilla tulisi olla menettelytavat työntekijöiden tukemiseksi esimerkiksi koulutuksellisin ja vakavissa tilanteissa myös työterveyshuollon palveluin. Maalittamisen riskit olisi hyvä arvioida myös työturvallisuuslainsäädännön riskien selvittämisen ja arvioinnin yhteydessä ja laatia tarvittaessa menettelysääntöjä, mikäli työntekijät saattavat joutua työpaikalla ko. toiminnan kohteeksi.

Muut asiat

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Latvatalo Eveliina
SAK ry - Työehdot-osasto päälakimies Timo Koskinen